

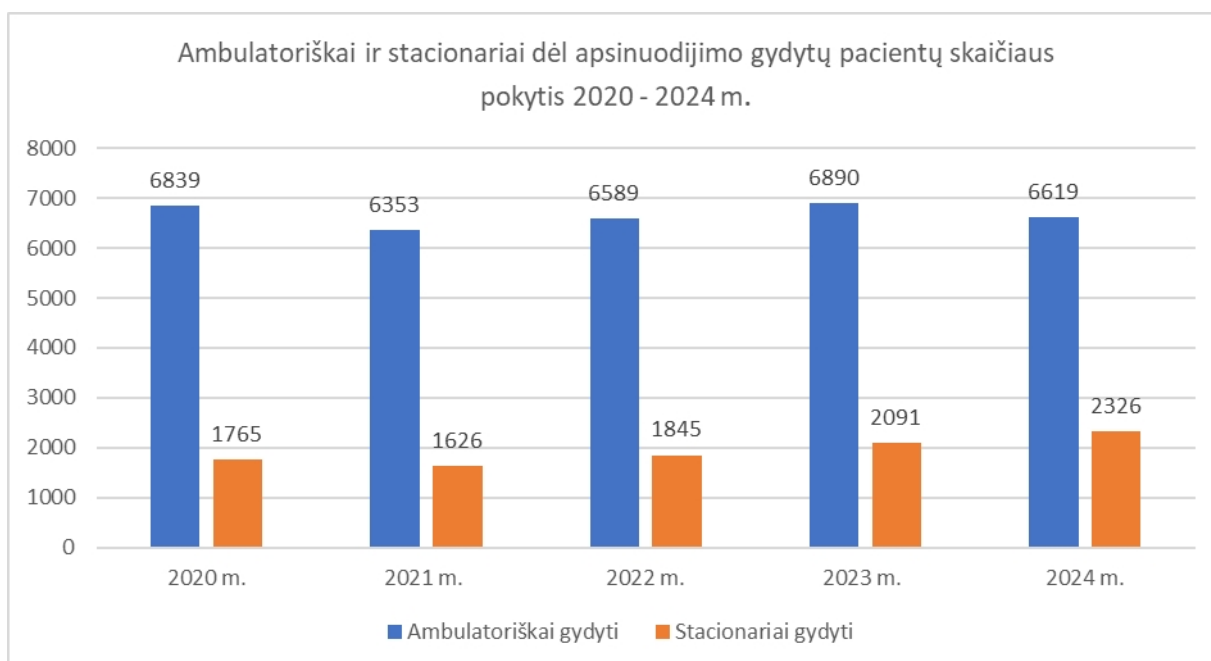
**VALSTYBINĖ VAISTŲ KONTROLĖS TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS**

INFORMACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽMONIŲ APSINUODIJIMAIS, 2024 M. ATASKAITA

Informacijos, susijusios su žmonių apsinuodijimais, 2024 m. ataskaita parengta vadovaujantis Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT) Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyriaus 2024 m. telefonu suteiktų konsultacijų ir Valstybinės ligonių kasos (toliau – VLK) pateiktais 2024 m. duomenimis.

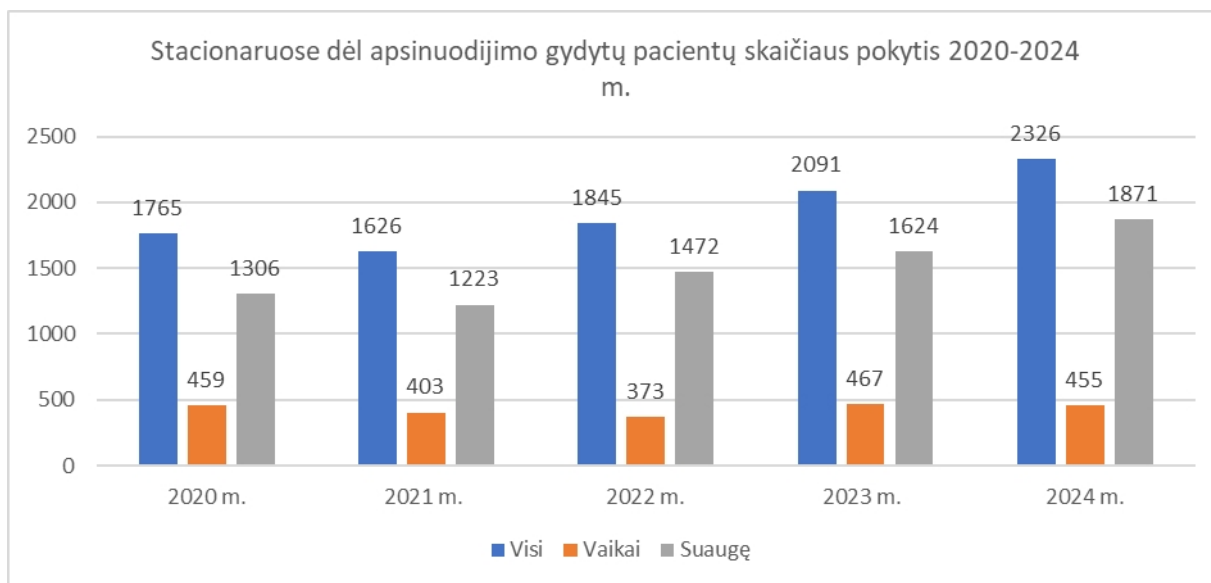
Bendra apžvalga

2024 m. asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ) dėl apsinuodijimų stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos buvo suteiktos 2 326 pacientams, ambulatorinės – 6 619 pacientų. Apsinuodijusių pacientų, gydytų stacionarinėse ir ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose, skaičiaus pokyčiai 2020 – 2024 metais parodyti 1 pav.

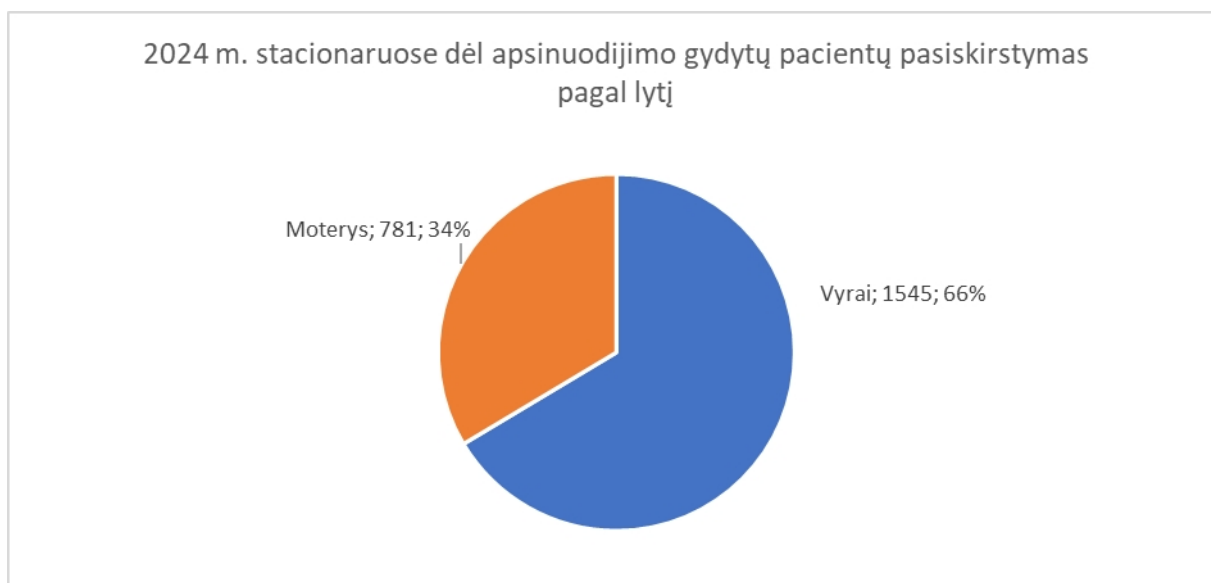
1 pav. Stacionarinėse (I stulpelis) ir ambulatorinėse (II stulpelis) ASPĮ gydytų pacientų skaičiaus pokytis 2020 – 2024 metais

2020-2024 metais stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimų gydytų vaikų ir suaugusiųjų skaičiaus pokytis matomas 2 pav.

2 pav. Stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimų gydytų pacientų (vaikų ir suaugusiųjų) skaičiaus pokytis 2020 - 2024 metais

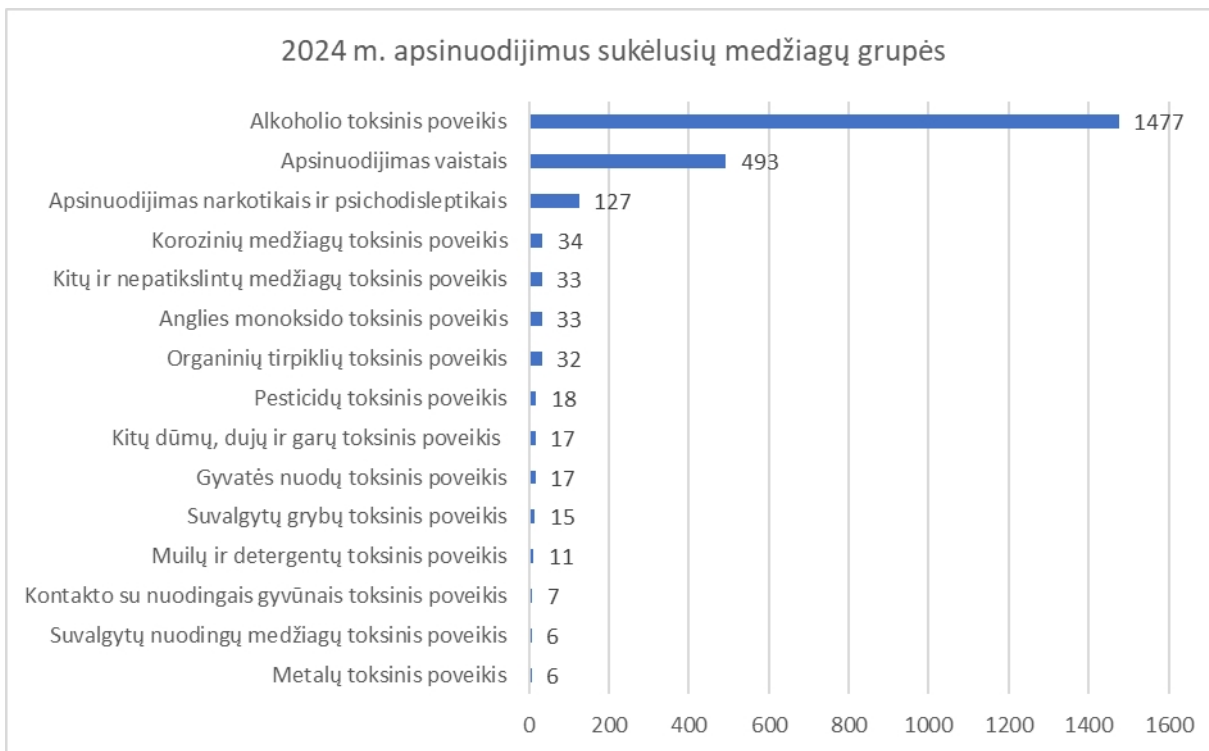
2024 metais stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimų gydyti 2 326 pacientai, iš jų 66 proc. apsinuodijusių sudarė vyrai, 34 proc. – moterys.

3 pav. Stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimų 2024 m. gydytų pacientų pasiskirstymas pagal lytį

Stacionarinėse ASPĮ gydytų pacientų apsinuodijimų struktūra pagal medžiagas pateikta 4 pav. Didžiąją dalį apsinuodijusių sudarė pacientai, apsinuodiję alkoholiu (64 proc.), sekanti pagal dydį (21 proc.) apsinuodijusių pacientų grupė, kuriai buvo teiktos stacionarinės sveikatos priežiūros paslaugos – tai pacientai, apsinuodiję vaistais, 5 proc. – apsinuodiję narkotinėmis medžiagomis.

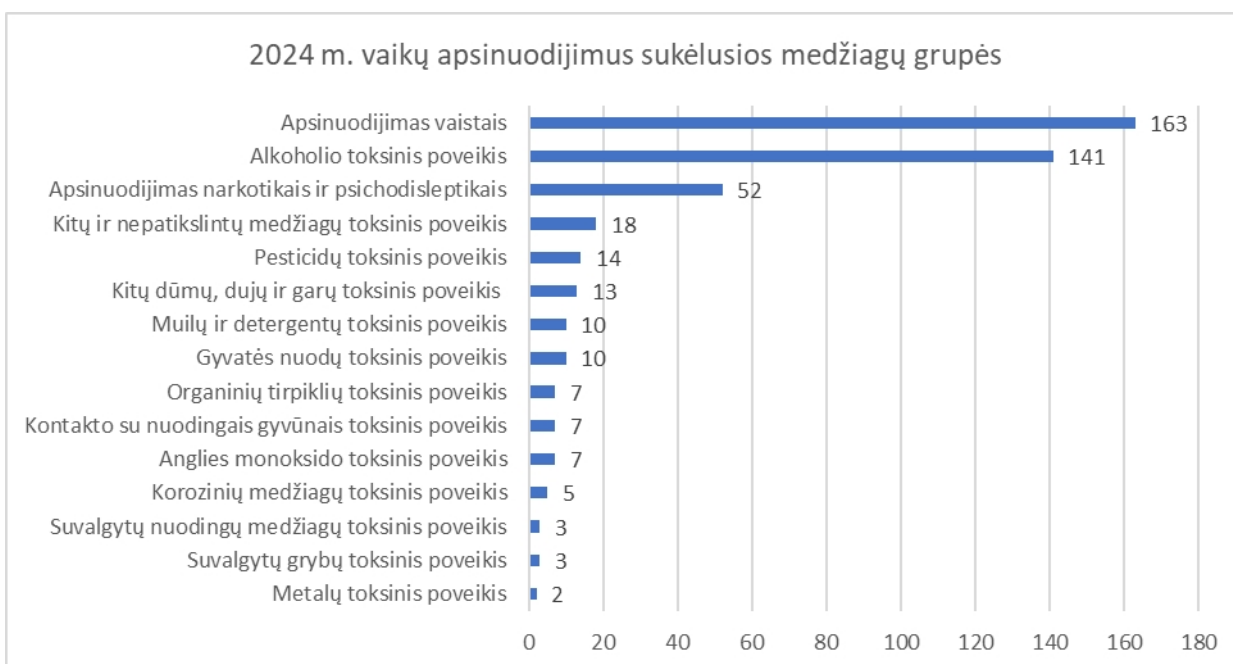
Stacionarinėse ASPĮ gydytų pacientų apsinuodijimų struktūra pagal medžiagų grupes (4 pav.):

4 pav. 2024 m. Stacionarinėse ASPĮ gydytų pacientų apsinuodijimų struktūra pagal medžiagų grupes

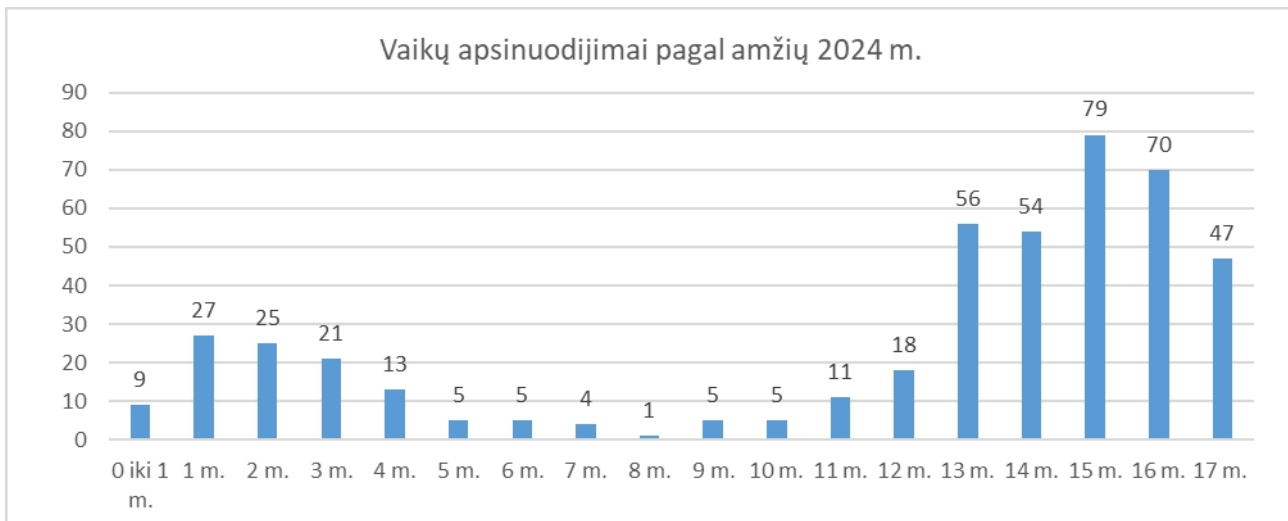
Vaikų apsinuodijimai

Stacionarinėse ASPĮ 2024 m. gydyti 455 vaikai iki 18 m. amžiaus. Vaikų apsinuodijimų struktūra pagal medžiagas pateikta 5 pav. Vaikų apsinuodijimų tarpe, kaip ir bendroje apsinuodijimų struktūroje, didžiąją dalį sudaro apsinuodijimai alkoholiu ir vaistais. Apsinuodijimai vaistais sudarė 36 proc. , alkoholiu – 31 proc. nuo bendro vaikų apsinuodijimų skaičiaus.

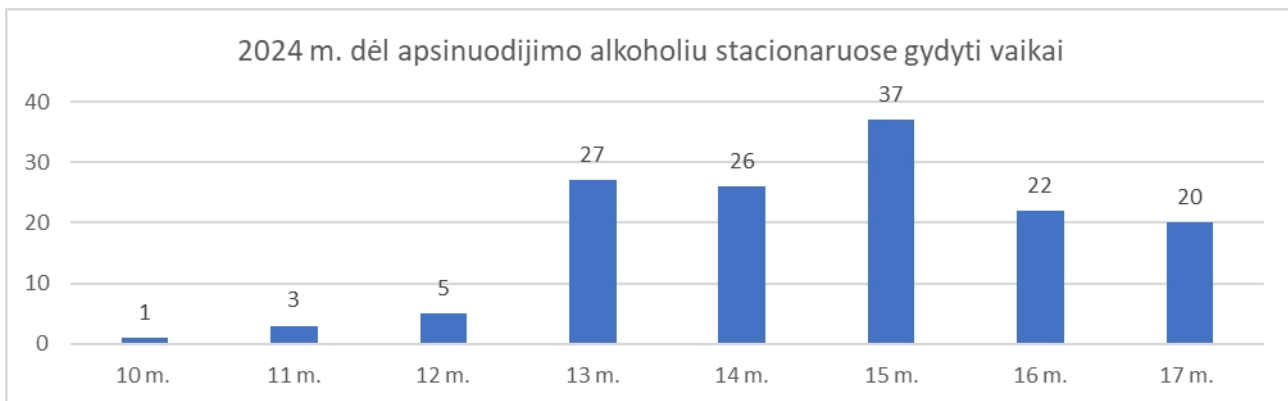
5 pav. 2024 m. vaikų apsinuodijimų struktūra pagal medžiagų grupes

Dažniausiai vaikai apsinuodija amžiaus grupėse iki vienerių ir nuo vienerių iki ketverių metų. Tai siejama su šio amžiaus vaikų elgesio ypatumais, kuomet jie tyrinėja aplinką viską ragaudami. Vyresniame amžiuje apsinuodijimų tolygiai mažėja, kol nuo 11 metų vėl stebima apsinuodijimų skaičiaus augimo tendencija. Apsinuodijimų didėjimą šioje amžiaus grupėje lemia prasidedantis piktnaudžiavimas alkoholiu, psichotropinėmis medžiagomis, medikamentais (6 pav.).

6 pav. 2024 m. dėl apsinuodijimų gydyti vaikai pagal amžių

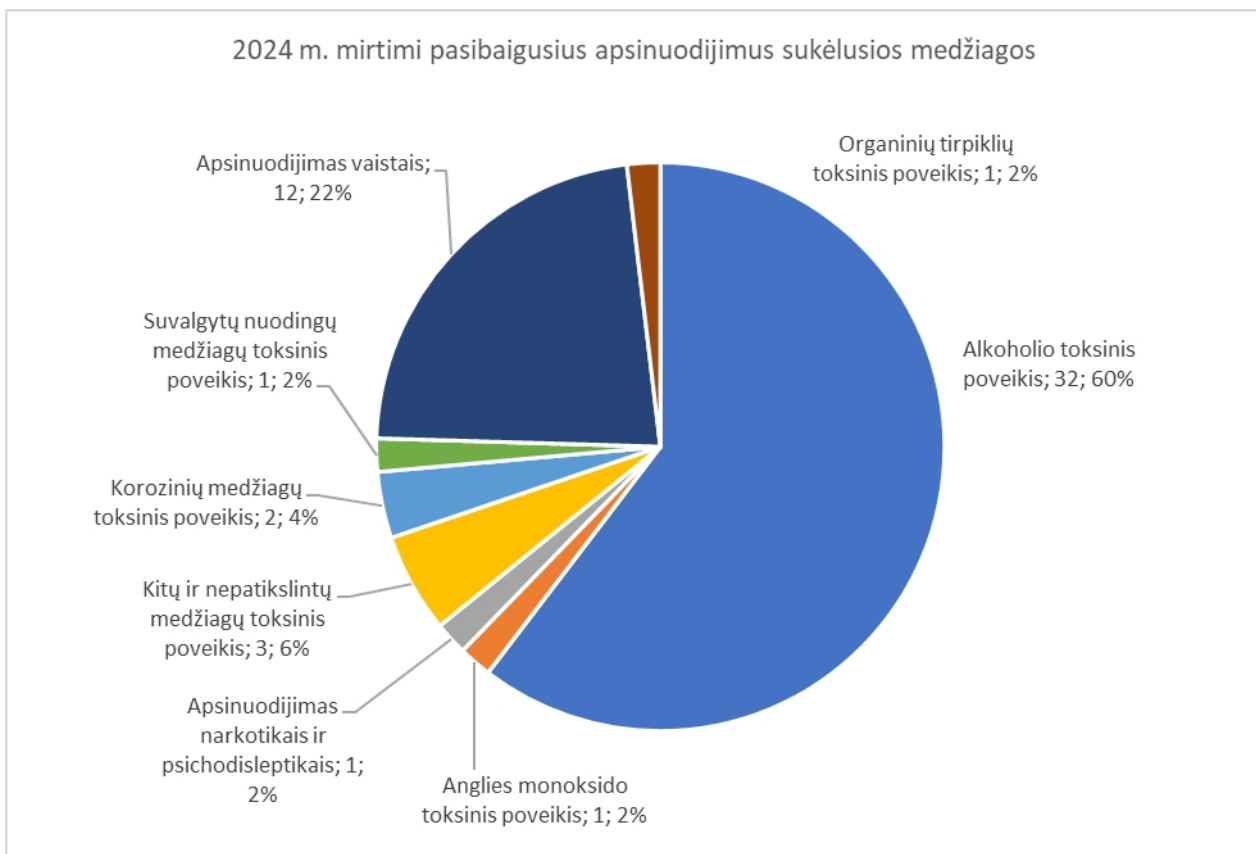
2024 metais stacionarinėse ASPĮ gydytas 141 alkoholiu apsinuodijęs vaikas. Vaikai nuo 10 m. amžiaus jau pradeda piktnaudžiauti alkoholiu.

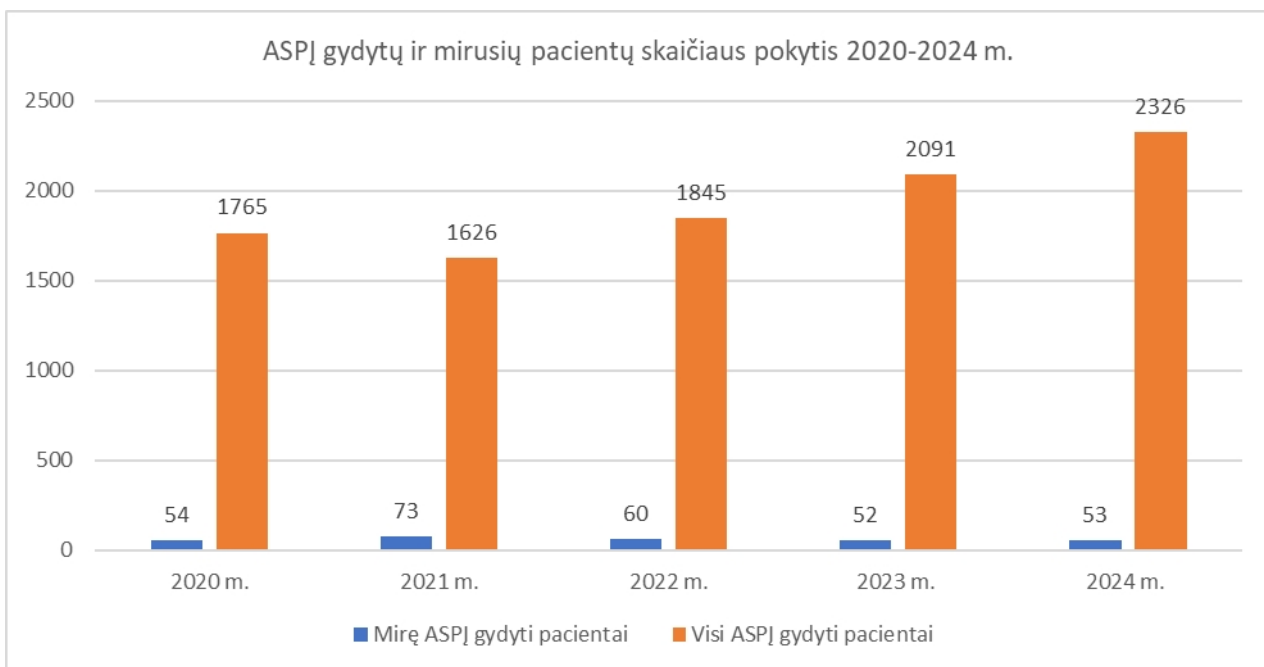
7 pav. 2024 m. stacionarinėse ASPĮ gydyti alkoholiu apsinuodiję vaikai

2024 m. stacionarinėse ASPĮ registruoti mirtimi pasibaigę apsinuodijimų atvejai

2024 m. registruoti 53 mirtimi pasibaigę apsinuodijimo atvejai. Pagal VLK TLK-10 kodus 2024 metais mirtinus apsinuodijimus sukėlė: alkoholių toksinis poveikis – 32, apsinuodijimai vaistais – 12, apsinuodijimas narkotikais ir psichodisleptikais – 1, korozinių medžiagų toksinis poveikis – 2, organinių tirpiklių toksinis poveikis – 1, suvalgytų nuodingų medžiagų toksinis poveikis – 1, anglies monoksido toksinis poveikis – 1, kitų ir nepatiksintų medžiagų toksinis poveikis – 3. Registruota 17 m. nepilnamečio asmens mirtis apsinuodijus nepatikslinkta medžiaga.

8 pav. 2024 m. mirtimi pasibaigusius apsinuodijimus sukėlusios medžiagos

9 pav. Stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimo gydytų mirusių pacientų skaičiaus pokytis 2020 – 2024 metais

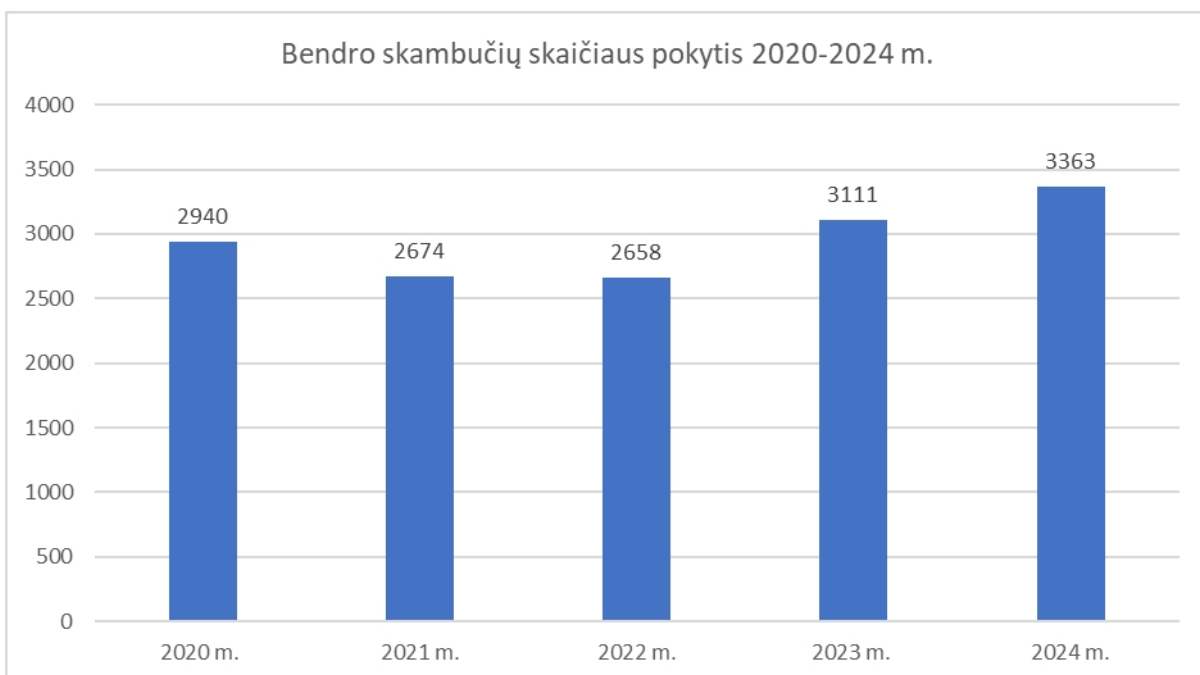
Konsultacijos apsinuodijimų klausimais

Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyriaus specialistai 2024 m. suteikė 3 228 konsultacijas telefonu gyventojams ir specialistams. Konsultacijų telefonu skaičiaus pokytis 2020 – 2024 metais matomas 10 pav.

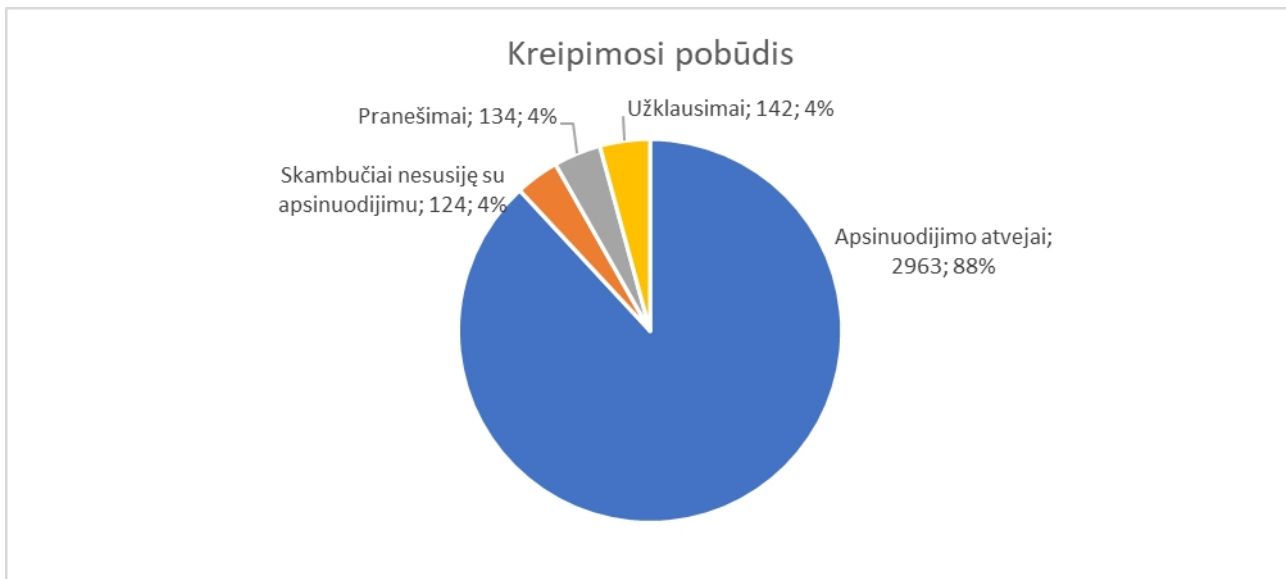
10 pav. Konsultacijų telefonu skaičiaus pokytis 2020-2024 metais.

Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyriaus specialistai taip pat registruoja asmens sveikatos priežiūros įstaigų specialistų pateikiamą informaciją telefonu apie apsinuodijimo atvejus. Atsižvelgiant į tai, bendras registruotų skambučių skaičius 2024 metais buvo 3 363 (iš ASPĮ gauti 134 pranešimai apie apsinuodijimo atvejus).

11 pav. Bendras konsultacijų ir pranešimų skaičius 2020 – 2024 m.

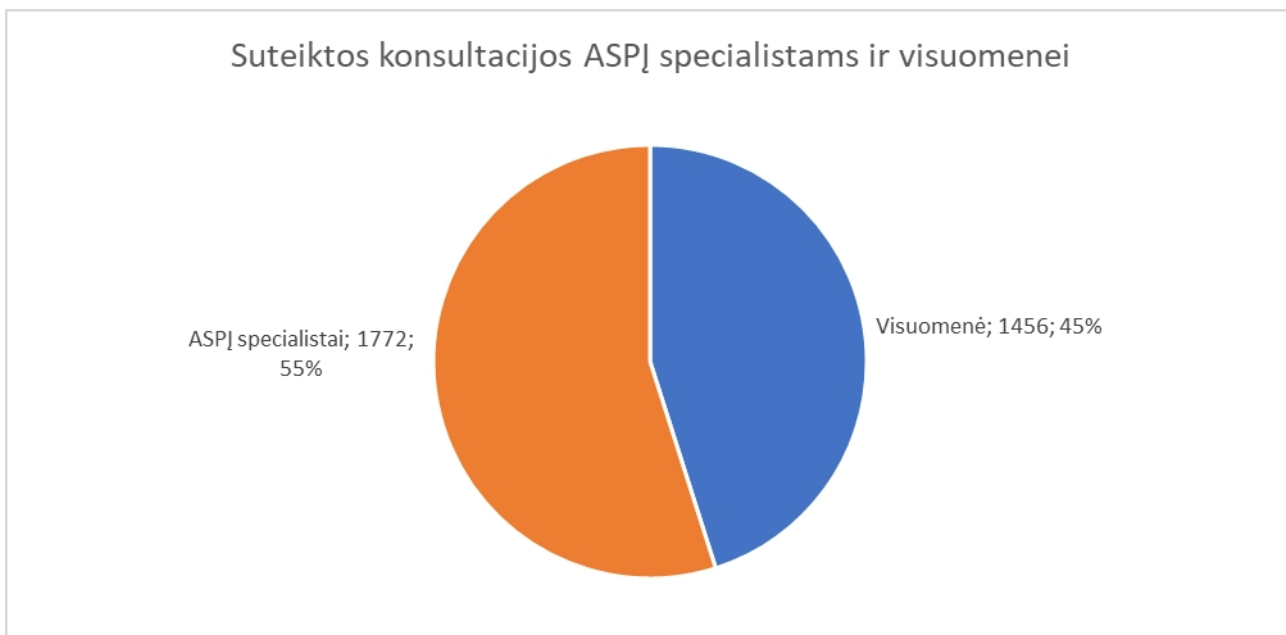
Skambučių pobūdis pagal kreipimosi priežastį: apsinuodijimo atvejais kreiptasi 2 963 kartus (88 proc.), užklausimai –142 (4 proc.), pranešimai apie apsinuodijimo atvejį – 134 (4 proc.) skambučiai nesusiję su apsinuodijimu 124 (4 proc.), (12 pav.).

12 pav. Skambučių telefonu pobūdis pagal kreipimosi priežastį

Skambučių struktūrinis pasiskirstymas rodo, kad dažniausiai į Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyrių skambinama pasitarti apie galimą pavojų sveikatai, esant konkrečiam apsinuodijimui, dėl gydymo taktikos bei sužinoti apie konkrečios medžiagos toksiškumą.

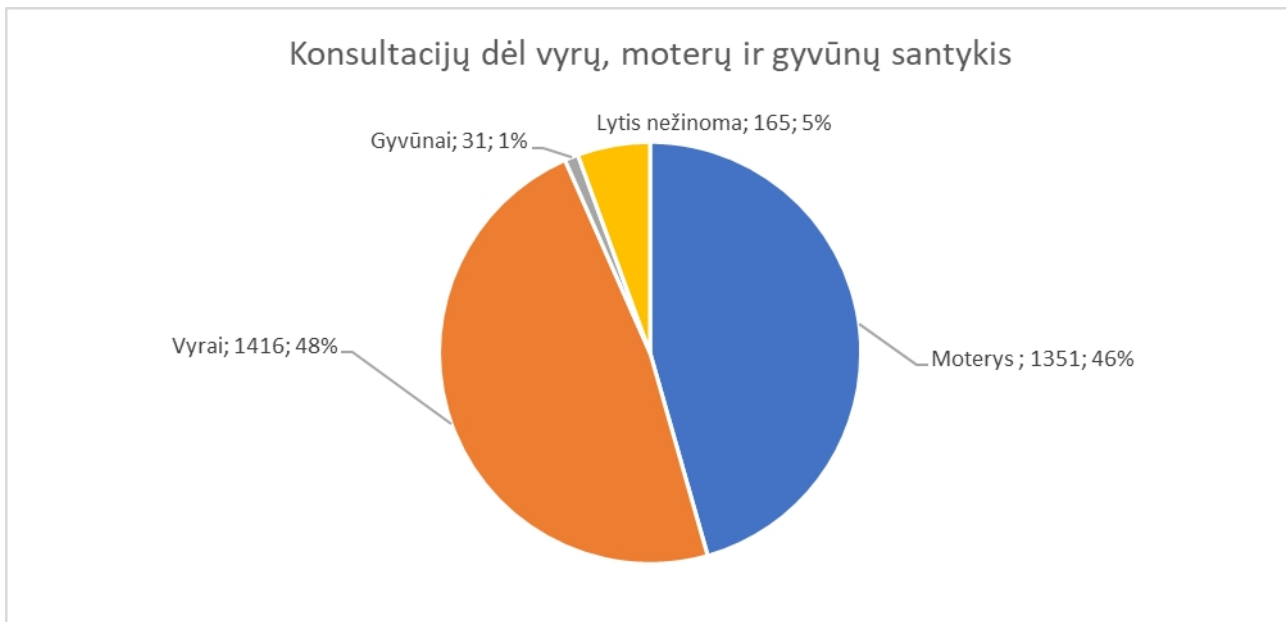
Asmens sveikatos priežiūros įstaigų specialistai dėl apsinuodijimo atvejų konsultuoti 1 772 kartus (55 proc.), visuomenė – 1 456 (45 proc.).

13 pav. Konsultacijų dėl apsinuodijimo gyventojams ir ASPĮ specialistams santykis

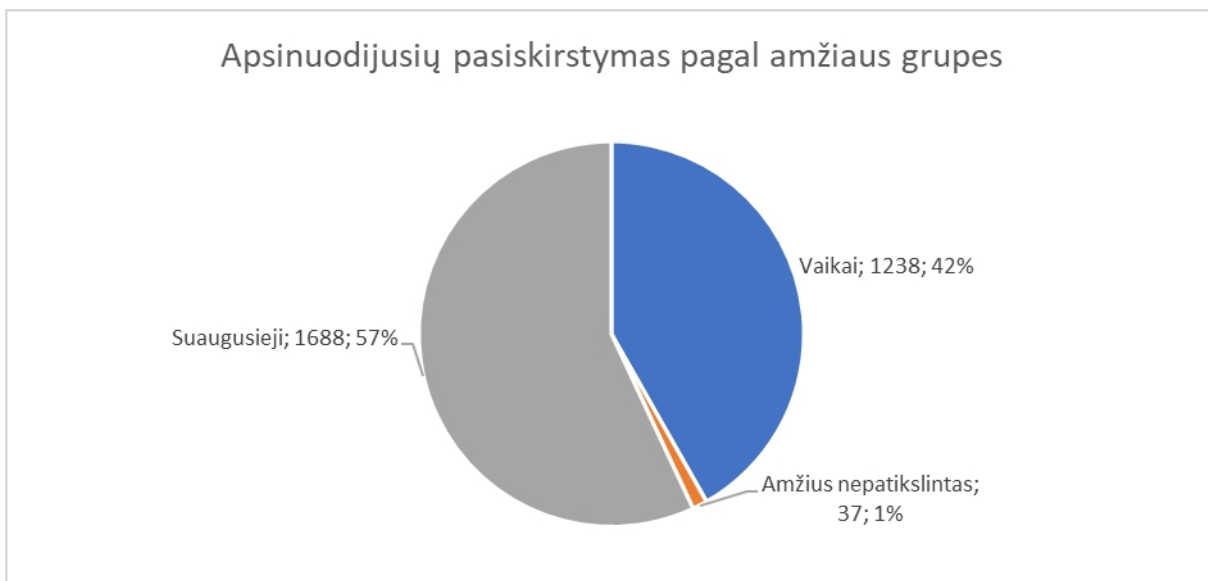
Į Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyrių 1 416 kartų (48 proc.) skambinta apsinuodijus vyriškos lyties asmenims, 1 351 (46 proc.) – moteriškos, 165 (5 proc.) atvejų apsinuodijusio lytis nepatikslinkta.

Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyriaus specialistai suteikė 31 gydymo konsultaciją apsinuodijus gyvūnams (14 pav.).

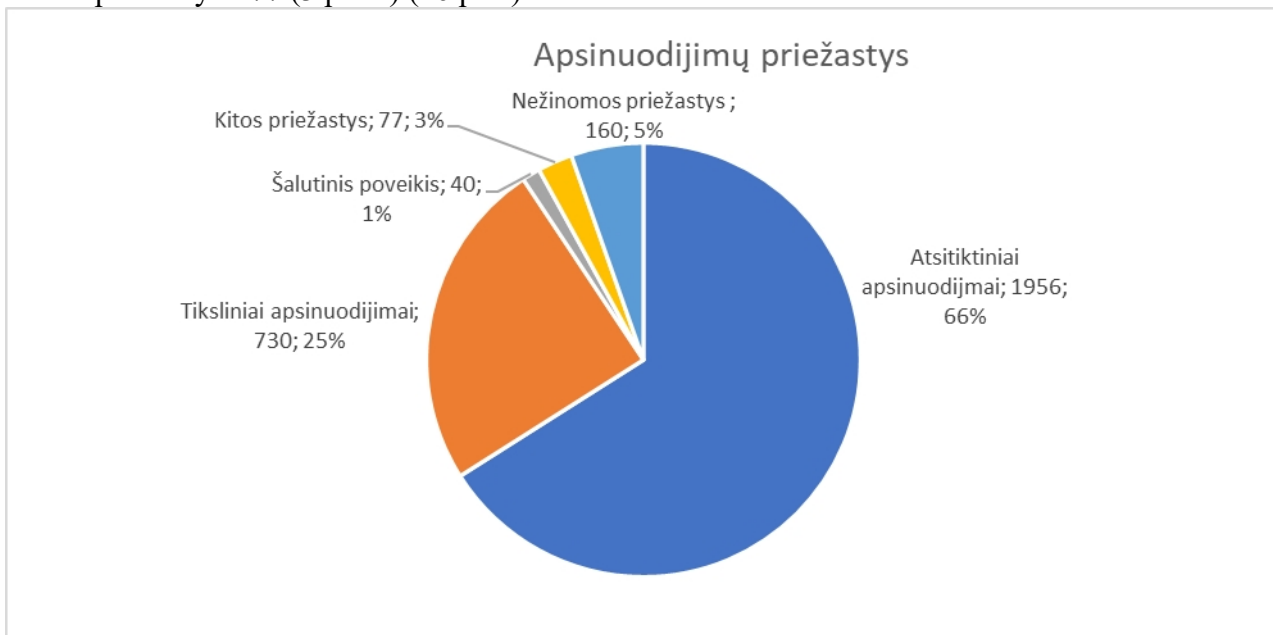
14 pav. Konsultacijų dėl vyrų, moterų ir gyvūnų apsinuodijimo santykis

Vertinant nukentėjusiuosius, dėl kurių buvo kreiptasi į Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyrių, dažniau buvo konsultuota dėl suaugusių asmenų apsinuodijimų. 2024 m. 1 688 kartus konsultuota dėl suaugusių asmenų apsinuodijimų (57 proc.), dėl vaikų apsinuodijimo skambinta 1 238 kartus (42 proc.), 37 (1 proc.) apsinuodijimų atvejais amžius nepatikslinktas (15 pav.).

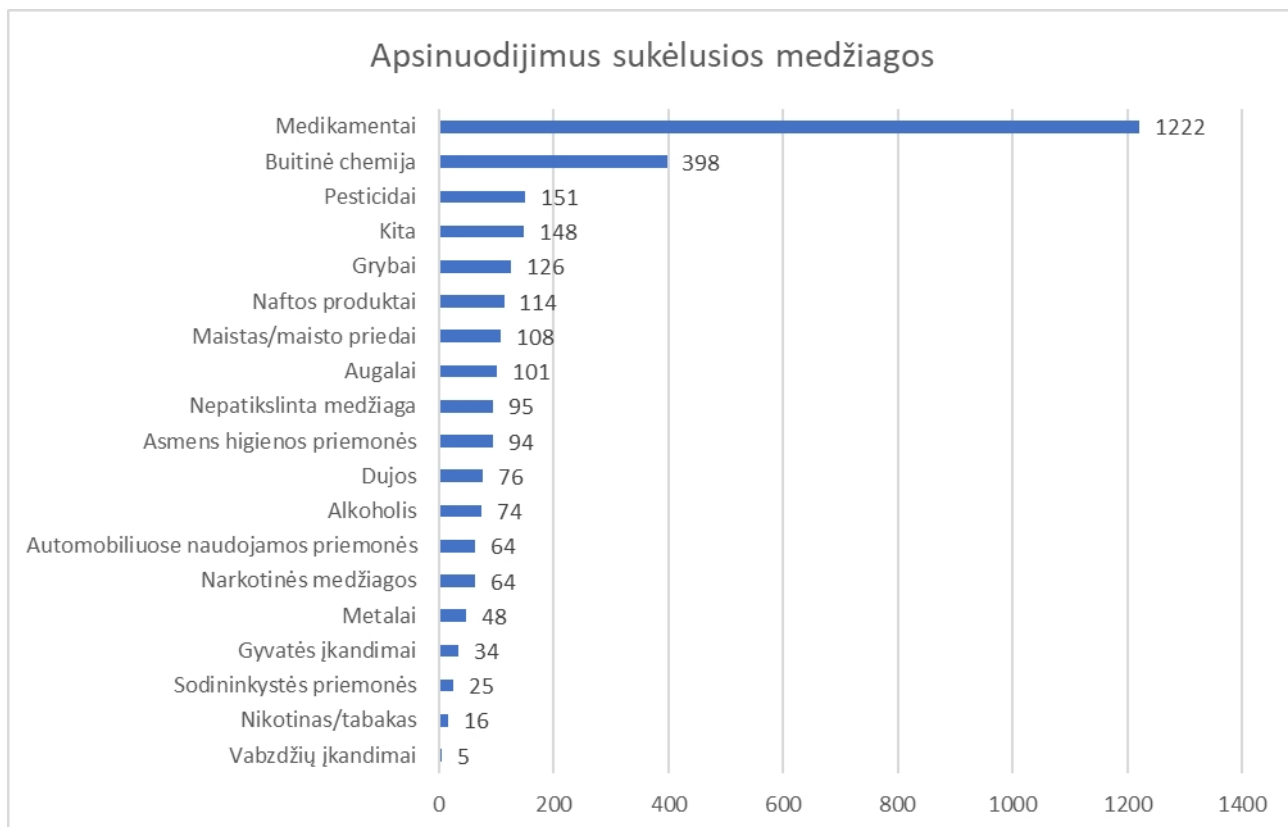
15 pav. Konsultacijų dėl apsinuodijimų vaikų ir suaugusių asmenų santykis

Pagal apsinuodijimo aplinkybes konsultacijos pasiskirstė taip: atsitiktinai apsinuodyta 1 956 kartus (66 proc.), tiksliniai (suicidas, piktnaudžiavimas, savigyda) apsinuodijimai –730 (25 proc.), apsinuodijimo priežastys nežinomos - 160 (5 proc.), šalutinis poveikis - 40 (1 proc.), kitos priežastys - 77 (3 proc.) (16 pav.).

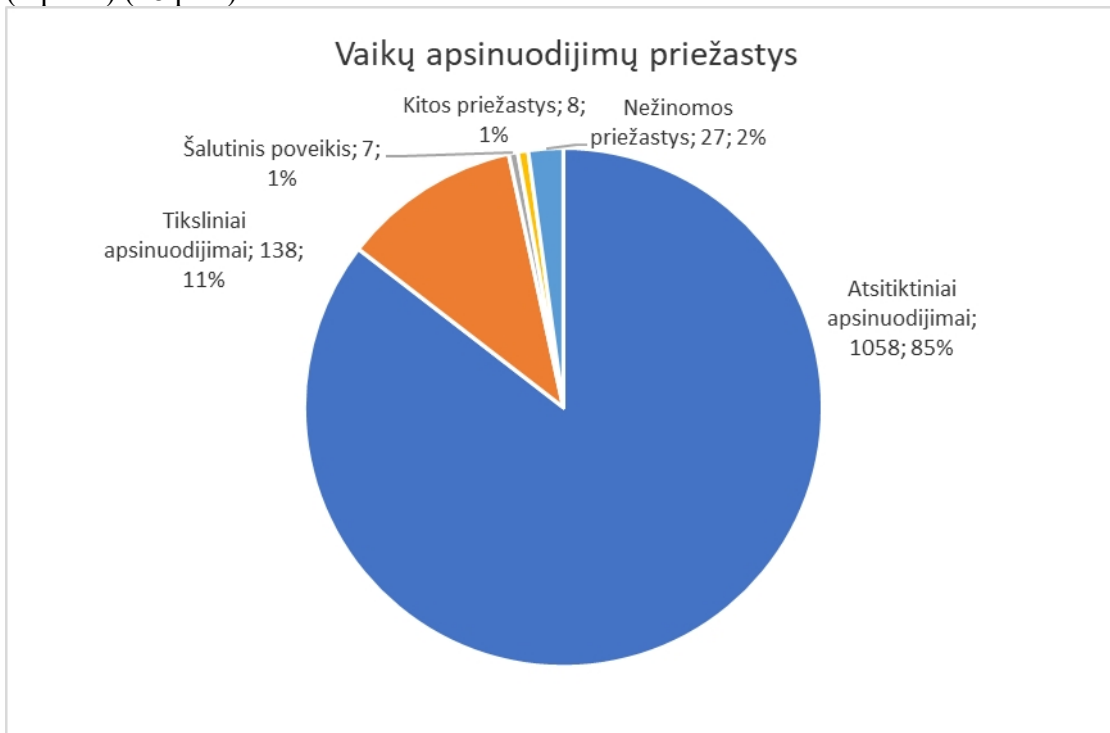
16 pav. Apsinuodijimų struktūra pagal apsinuodijimo priežastis

2024 m. konsultuotis dėl konkretaus apsinuodijimo atvejo skambinta 2 963 kartus. Dažniausiai konsultuotasi dėl apsinuodijimų medikamentais (41 proc.), buitine chemija (13 proc.), pesticidais, kita medžiaga (po 5 proc.), grybais, naftos produktais (po 4 proc.). Kitos apsinuodijimus sukėlusios medžiagų grupės pateiktos 17 pav.

17 pav. Apsinuodijimų struktūra pagal apsinuodijimą sukėlusias medžiagas

2024 metais 1 238 kartus konsultuota dėl vaikų apsinuodijimų. Iš jų atsitiktinai apsinuodijo 1 058 vaikai (85 proc.), tikslingai vaikai nuodijosi - 138 kartus (11 proc.), 27 apsinuodijimų atvejais priežastys nežinomos (2 proc.), šalutinis medžiagų poveikis - 7 atvejai, kitos priežastys – 8 atvejai (1 proc.) (18 pav.).

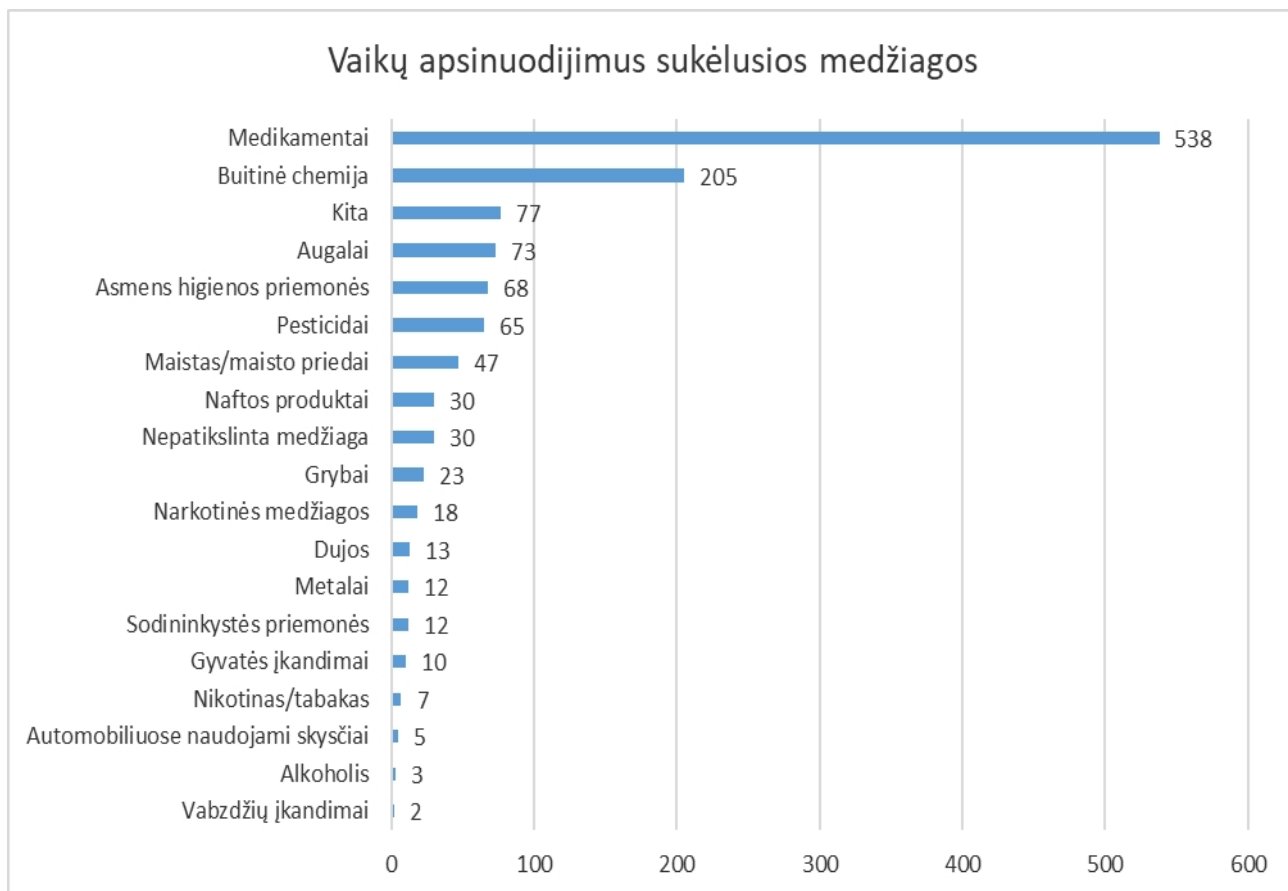
18 pav. Vaikų apsinuodijimų struktūra pagal apsinuodijimo priežastis

Dažniausia tikslinių vaikų apsinuodijimų priežastis – suicidiniai bandymai, jos sudaro 37 proc. (51 atvejai) tikslinių vaikų apsinuodijimų atvejų. Apsinuodijimai dėl piktnaudžiavimo psichoaktyviomis medžiagomis vaikų tarpe – 29 atvejai (21 proc.), savigyda – 13 atvejų, likusių 45 tikslinių apsinuodijimų atvejų priežastis nenurodyta (33 proc.).

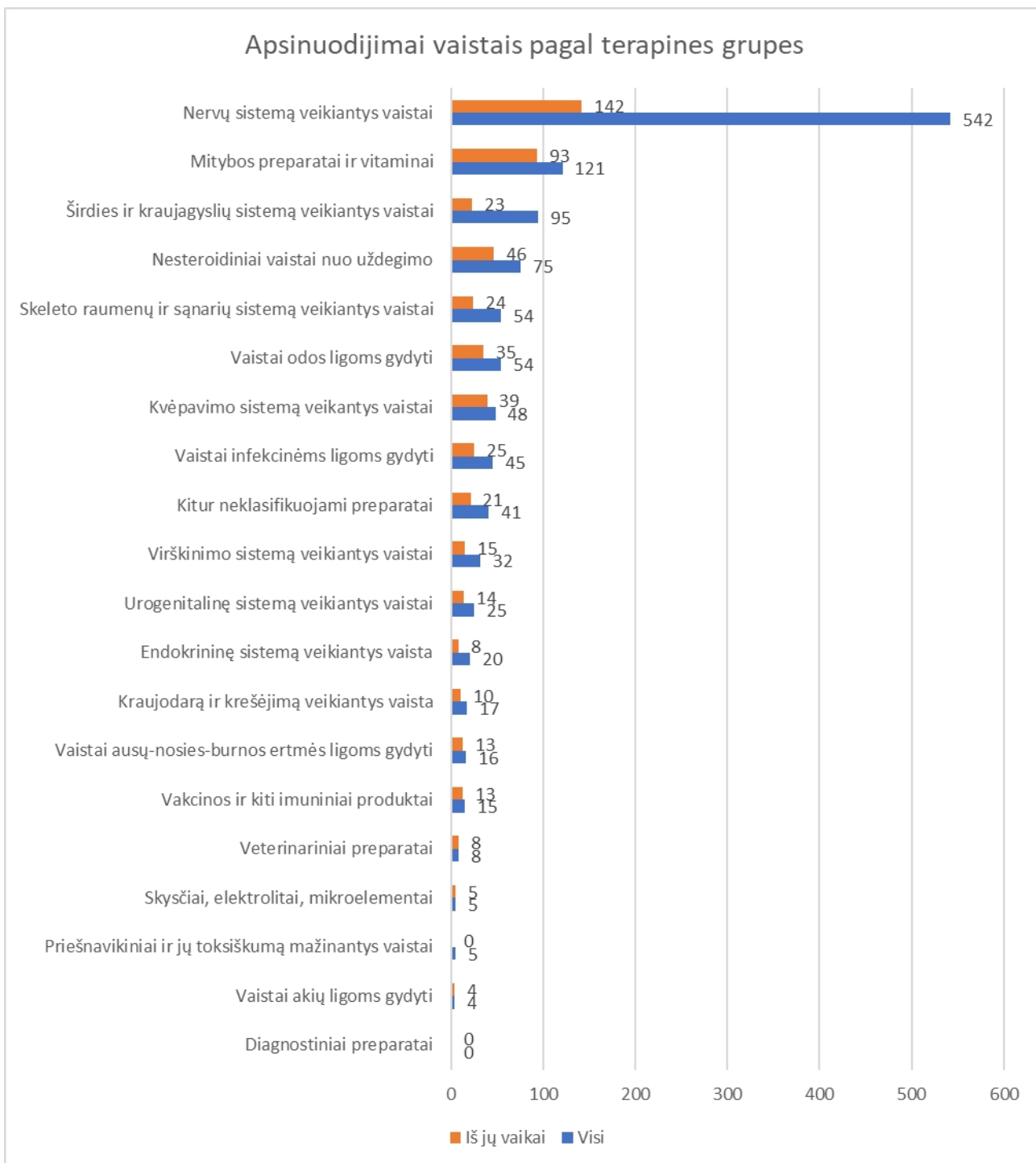
19 pav. Vaikų tikslinių apsinuodijimų struktūra pagal priežastis

Dažniausiai skambinta dėl vaikų apsinuodijusių medikamentais (43 proc.), buitine chemija (17 proc.), kitomis medžiagomis, augalais (po 6 proc.), asmens higienos priemonėmis, pesticidais (po 5 proc.). Kaip pasiskirsto kitos apsinuodijimą sukėlusios medžiagų grupės parodyta 20 pav.

20 pav. Vaikų apsinuodijimų struktūra pagal apsinuodijimą sukėlusias medžiagų grupes

2024 m. suteikta 1 222 konsultacijos dėl apsinuodijimų vaistais. 538 atvejus (44 proc.) konsultuotų apsinuodijusių vaistais pacientų sudarė vaikai. Išanalizavus turimus duomenis stebima, kad dažniausiai konsultuota dėl apsinuodijimo nervų sistemą veikiančiais vaistais, maisto papildais ir vitaminais, širdies ir kraujagyslių sistemą veikiančiais vaistais, nesteroidiniais vaistais nuo uždegimo bei kvėpavimo sistemą veikiančiais vaistais. Apsinuodijimai kitomis vaistų terapinėmis grupėmis matomi 21 pav.

21 pav. 2024 m. apsinuodijimų struktūra pagal vaistų terapines grupes

Apibendrinimas

Vadovaujantis VLK pateiktais duomenimis, stebima, kad stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose gydomų apsinuodijusių pacientų skaičius išaugo: nuo 1 765 atvejų 2020 m. iki 2 326 atvejų 2024 metais. Lyginant su 2023 m., 2024 metais asmens sveikatos priežiūros įstaigose suteikta 11 proc. daugiau stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų apsinuodijusiems asmenims. 2024 m. stacionarinėse ASPĮ dėl apsinuodijimų (T kodai – apsinuodijimai) gydyta 2 326 pacientai, iš jų 455 vaikai.

Pagal VLK pateiktus duomenis, apsinuodijimai alkoholiu sudaro 64 proc. (1 477 pacientai) visų stacionarinėse ASPĮ gydytų asmenų. Dėl apsinuodijimo vaistais stacionarinėse ASPĮ gydyta 21 proc. (493) pacientų. Trečioje vietoje pagal stacionarizuotų asmenų skaičių yra apsinuodijimai narkotikais ir psichodisleptikais: gydyta 5 proc. (127) pacientų. Vidutiniškai kasmet apie 20 proc. visų apsinuodijimų sudaro vaikų apsinuodijimai.

Vertinant apsinuodijimus vaistais, stebimas teigiamas pokytis – kasmet apsinuodijimų vaistais mažėja. 2024 metais stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose dėl apsinuodijimų vaistais buvo gydyti 493 pacientai. Tuo tarpu 2020 metais tokių pacientų buvo 541.

Apsinuodijimų vaistais struktūra pagal vaistų terapines grupes: didžiąją dalį sudaro apsinuodijimai psichotropiniais, antiepilepsiniais, raminamaisiais migdomaisiais vaistais ir kitais psichotropiniais vaistais, toliau būtų apsinuodijimai neopioidiniais analgetikais, antipiretikais ir antireumatiniais vaistais, vaistais, veikiančiais širdies ir kraujagyslių sistemą, sisteminiais ir hematologiniais preparatais.

Įvertinus 2020-2024 metų VLK duomenis, stebimas apsinuodijusių pacientų, gydytų ambulatorinėse ASPĮ skaičiaus svyravimai. 2024 metais suteikta 4 proc. mažiau ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų nei 2023 metais.

Remiantis 2020-2024 m. VLK duomenimis, didėjant stacionarinėse ASPĮ gydytų pacientų skaičiui, mirties atvejų sąlyginai mažėja. 2024 m. registruoti 53 mirtimi pasibaigę apsinuodijimo atvejai, tai sudaro 2 proc. nuo bendro apsinuodijusių pacientų skaičiaus. 2023 m. duomenimis mirtimi pasibaigę apsinuodijimai sudarė 3 proc. nuo stacionarinėse ASPĮ gydytų apsinuodijusių pacientų skaičiaus. Įvertinus 2024 ir 2023 metų duomenis, mirtimi pasibaigusiu apsinuodijimų skaičius sumažėjo 1 proc.

Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Farmakologinio budrumo ir apsinuodijimų informacijos skyriaus specialistai 2024 metais priėmė 3363 skambučius, iš jų suteikta 3 228 konsultacijos specialistams ir gyventojams, užregistruoti 134 pranešimai apie apsinuodijimo atvejus iš ASPĮ.

Įvertinus 2020-2024 metų laikotarpio suteiktų konsultacijų skaičiaus pokyčius, stebima suteikiamų konsultacijų skaičiaus augimo tendencija. 2024 metais lyginant su 2023 metais, suteikta 8,4 proc. daugiau konsultacijų, 45 proc. konsultacijų suteikta gyventojams ir kitų institucijų specialistams, 55 proc. – asmens sveikatos priežiūros įstaigų specialistams.

2024 m. dažniausiai konsultuota dėl apsinuodijimų vaistais (41 proc.), buitine chemija (13 proc.), kitomis medžiagomis, pesticidais (po 5 proc.), grybais, naftos produktais (po 4 proc.). Dėl vaikų apsinuodijimų daugiausiai konsultuota apsinuodijus vaistais (43 proc.), buitine chemija (17 proc.), kitomis medžiagomis, augalais (po 6 proc.), asmens higienos priemonėmis ir pesticidais (po 5 proc.).